

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS DOM

Mål nr
3262-14

meddelad i Stockholm den 16 juni 2015

KLAGANDE

AA

Ombud: BB

MOTPART

Kriminalvården
601 80 Norrköping

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Kammarrätten i Göteborgs dom den 26 maj 2014 i mål nr 6823-13,
se bilaga (här borttagen)

SAKEN

Intensivövervakning med elektronisk kontroll

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta förvaltningsdomstolen bifaller överklagandet och upphäver
underinstansernas avgöranden.

Handlingarna i målet överlämnas till Kriminalvården för ställningstagande till
sådana föreskrifter som anges i 8 § lagen om intensivövervakning med elektronisk
kontroll.

Dok.Id 159331

Postadress
Box 2293
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls torg 13

Telefon
08-561 676 00

E-post:
hogstaforvaltningsdomstolen@dom.se

Telefax
08-561 678 20

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00-16:30

BAKGRUND

AA dömdes till fem månaders fängelse. Han ansökte om att få verkställa den sista månaden av straffet utanför anstalt genom intensivövervakning med elektronisk kontroll, s.k. fotboja.

I ett beslut den 5 september 2012 avslog Kriminalvården AAs ansökan. I beslutet anförde Kriminalvården bl.a. följande. AA har dömts för att ha utsatt sin fru för upprepat våld under ett tämligen utdraget förlopp i bostaden med de gemensamma barnen närvarande. Ansökan avser en bostad belägen ca 100 meter från den bostad där brotten begicks och han driver ett företag i den sistnämnda bostaden. Det föreligger därmed särskilda skäl mot att bevilja honom intensivövervakning med elektronisk kontroll.

Förvaltningsrätten i Göteborg avslog AAs överklagande i dom den 9 oktober 2012. AA överklagade förvaltningsrättens dom till Kammarrätten i Göteborg. Kammarrätten fann i dom den 7 mars 2013 att det som framkommit i målet, särskilt att AA inte gjort sig skyldig till någon ny brottslighet och att hustrun bodde på skyddad och för honom okänd adress, medförde att det inte fanns någon uttalad risk för fortsatt brottslighet och att det därmed inte fanns särskilda skäl mot att bevilja honom intensivövervakning. I domslutet biföll kammarrätten överklagandet, upphävde underinstansernas avgöranden samt visade målet åter till Kriminalvården för handläggning.

Därefter avslog Kriminalvården i beslut den 12 juli 2013 AAs ansökan med hänvisning till att det förelåg särskilda skäl som talade emot verkställighet utanför anstalt. I beslutet angavs bl.a. följande. Kriminalvården har genomfört en SARA-riskbedömning som visar att det föreligger en medelrisk för återfall i nya relationsrelaterade brott, framför allt med tanke på att AA uppgett att han har en ny sambo. Efter en intervju med honom bedöms att han inte kan genomgå ett frivårdsprogram eftersom han förnekar brott och har dåliga språkkunskaper.

AA överklagade utan framgång beslutet till Förvaltningsrätten i Göteborg. Genom den nu överklagade domen avslog Kammarrätten i Göteborg hans överklagande.

YRKANDEN M.M.

AA yrkar att Högsta förvaltningsdomstolen ska ge honom rätt till intensivövervakning med elektronisk kontroll under den återstående strafftiden och att Kriminalvården ska åläggas att verkställa det beslutet. Till stöd för överklagandet anför han bl.a. följande.

Kriminalvården har frångått de ursprungliga avslagsskälerna och åberopat nya skäl när tidigare skäl övertygande bestritts eller i övrigt ”desarmerats”. Denna gång har Kriminalvården ansett sig ha fått uppgift om att han är sammanboende med en ny kvinna, trots att han har bestridit detta. Att han och hustrun numera har vetskap om varandras boende och att han utövar umgänge med de gemensamma barnen och att de fått fler barn är inte samma sak som att vara sammanboende. Kammarrätten har vidare felaktigt antecknat att han har förnekat brott. Han har inte överklagat brottmålsdomen och har således godtagit den.

Kriminalvården bestrider bifall till överklagandet och anför bl.a. följande.

Kriminalvården har uppfattat kammarrättens första dom, av den 7 mars 2013, på så sätt att Kriminalvården ska utreda om övriga förutsättningar för beviljande av intensivövervakning varit för handen. Detta förfarande torde också vara det gängse när en domstol underkänner en av en myndighet åberopad avslagsgrund, såvida det av omständigheterna inte klart och tydligt framgår att samtliga förutsättningar för att bevilja en förmån av något slag är utredda. Kriminalvården har vid den fortsatta utredningen, i enlighet med instansordningens natur, respekterat kammarrättens bedömning att de tidigare åberopade omständigheterna inte inneburit att det har förelegat någon risk för återfall i brottslighet. Däremot har vid den fortsatta prövningen andra omständigheter, utifrån den vid prövningen aktuella situationen, varit för handen vilka inneburit att det förelegat risk för återfall i brottslighet och därmed hinder mot att bevilja intensivövervakning. Eftersom kammarrätten i domen den 7 mars 2013 enligt Kriminalvårdens mening inte avgjort saken har dess ställningstagande inte heller tagit åt sig rättskraft (jfr

RÅ79 1:95). Även förvaltningsrätten och kammarrätten förefaller vara av uppfattningen att domen den 7 mars 2013 inte inneburit att kammarrätten har bifallit överklagandet på så sätt att AA beviljats intensivövervakning.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Frågan i målet

Frågan i målet är om Kriminalvården, sedan kammarrätten bifallit AAs överklagande av myndighetens beslut att vägra honom verkställighet genom användande av fotboja, ägt fatta ett nytt beslut om att vägra verkställighet i den formen.

Rättslig reglering

Enligt 1 § lagen (1994:451) om intensivövervakning med elektronisk kontroll är lagen, med visst undantag, tillämplig vid verkställighet av dom på fängelse om den dömde ska avtjäna fängelse i högst sex månader.

En ansökan av den dömde om verkställighet med fotboja får enligt 2 § samma lag inte bifallas, såvitt nu är aktuellt, om särskilda skäl talar mot sådan verkställighet.

Av 8 § samma lag framgår att vid verkställighet med fotboja ska särskilda föreskrifter meddelas om vad den dömde har att iakta. Enligt 13 § beslutar Kriminalvården om sådana föreskrifter. Kriminalvårdens beslut kan enligt 18 § överklagas till övervakningsnämnd.

Högsta förvaltningsdomstolens bedömning

I sitt ursprungliga beslut fann Kriminalvården att det förelåg särskilda skäl mot att bevilja AA verkställighet genom användande av fotboja. Hans ansökan om verkställighet i den formen avslogs därför. AA förde talan mot detta beslut och yrkade i kammarrätten att domstolen skulle ”bifalla hans ansökan om intensivövervakning med elektronisk kontroll” (IÖV). I sin dom den 7 mars 2013 konstaterade kammarrätten domskälsvis att ”det inte finns sådana särskilda skäl som talar mot att låta AA verkställa sitt straff genom IÖV. Överklagandet ska således bifallas.” I domslutet biföll kammarrätten överklagandet, upphävde underinstansernas avgöranden samt visade målet åter till Kriminalvården för handläggning.

Kammarrätten har alltså inte endast tagit ställning till en viss fråga i målet utan i sin helhet avgjort den sak som var föremål för dess prövning och därvid ersatt Kriminalvårdens avslag med ett bifall.

Av 8 § lagen om intensivövervakning med elektronisk kontroll följer, som framgått, att vid verkställighet med fotboja ska särskilda föreskrifter meddelas om vad den dömde har att iaktta. Sådana föreskrifter bestäms av Kriminalvården. När kammarrätten i sitt domslut förutsett en vidare handläggning hos Kriminalvården kan domstolen inte ha avsett annat än att det återstod för myndigheten att bestämma sådana föreskrifter.

Mot nu angiven bakgrund utgör den av kammarrätten som återförvisning betecknade åtgärden endast ett överlämnande av handlingarna i målet till Kriminalvården för nyss nämnd åtgärd. Ett sådant överlämnande ger inte beslutsmyndigheten möjlighet att göra en förnyad materiell prövning av den fråga som kammarrätten slutligt avgjort, på sätt som inom vissa gränser kan vara möjligt vid en återförvisning (jfr RÅ79 1:95).

AA:s överklagande ska således bifallas och underinstansernas avgöranden upphävas. Handlingarna i målet ska överlämnas till Kriminalvården för

Mål nr
3262-14

ställningstagande till sådana föreskrifter som anges i 8 § lagen om intensiv-
övervakning med elektronisk kontroll.

I avgörandet har deltagit justitieråden Mats Melin, Eskil Nord,
Christer Silfverberg, Inga-Lill Askersjö och Mahmut Baran.

Målet har föredragits av justitiesekreteraren Lena Forsmark.